

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

SUSTINNO

Izaicinājumi demokrātijas ilgtspējai Latvijā

Doc. Dr.iur. Jānis Pleps

11.03.2016.

1. Demokrātijas (demokrātiskas iekārtas) princips
2. Demokrātijas aizsardzības mehānismi
3. Satversmes tiesas loma demokrātijas aizsardzībā un ilgtspējā
4. Kopsavilkums

Demokrātijas princips

- Latvijas Republikas konstitucionālās identitātes elements
- Neaizskarams Satversmes kodola elements
- Vispārējs tiesību princips

- Satversmes ievads
- Satversmes 1.pants
- Satversmes 18.pants

Demokrātijas princips

- Demokrātiskās leģitīmācijas nepieciešamība
- Brīvas vēlēšanas
- Politiskā konkurence
- Vairākuma tiesības pieņemt lēmumus
- Mazākuma tiesību garantijas

Demokrātijas principa aizsardzība

- Pašaizsargājošas demokrātijas (*militant democracy*) princips
- Mūžības klauzulas (*eternity clauses*) – aizliegums pārskatīt konstitūcijas pamatus
- Institucionālās aizsardzības garantijas – konstitucionālā tiesa

- Satversmes 78.pants: «Ne mazāk kā vienai desmitai daļai vēlētāju ir tiesība iesniegt Valsts Prezidentam pilnīgi izstrādātu Satversmes grozījumu projektu vai likuma projektu, kuru Prezidents nodod Saeimai. Ja Saeima to nepieņem bez pārgrozījumiem pēc satura, tad tas ir nododams tautas nobalsošanai»

- 1922.gada Likums par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu – 1000 paraksti
- 1994.gada likums «Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu» - 10 000 paraksti
- 2012.gada grozījumi – 1/10 daļas vēlētāju paraksti

- Likumu ierosināšana kā priekšvēlēšanu kampaņas elements
- Likumu ierosināšana par politiski neērtiem jautājumiem
- Konstitucionālo pamatu aizsardzība

- 2008-40-01
  - 2012-03-01
  - 2013-05-01
  - 2013-06-01
-
- Likumdevēja plaša rīcības brīvība
  - Nav aizskarts demokrātijas princips

1. Demokrātijas princips paredz noteiktu valsts varas organizācijas modeli
2. Demokrātijas principa piemērošanā var sadurties atšķirīgi viedokļi par valstiskuma turpmāko nākotni
3. Valsts ierobežo demokrātijas principa piemērošanu, lai nodrošinātu valstiskuma stabilitāti un konstitucionālo pamatu aizsardzību
4. Konstitucionālajai tiesai jābūt spējīgai atrast efektīvu līdzsvaru starp valstiskuma aizsardzību un pieļaujamu demokrātisko «nedrošību»

Paldies par uzmanību!

Doc. Dr.iur. Jānis Pleps
janis.pleps@lu.lv